

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת מסעי

אור

מעשיו של האדם משפעים על אדמתו ורכושו:

במדבר פרק לה (ל) פְּלִמְכָה נֹפֵט לְפִי עֵדִים יִרְצַח אֶת־הָרֵצֶח וְעַד אֶחָד לֹא־יֵעֲנֶה בְּנֶפֶשׁ לְמוֹת: (לא) וְלֹא־תִקְחוּ כֶּפֶר לְנֶפֶשׁ רֵצֶח אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לְמוֹת פְּיָמוֹת יוֹמָת: (לב) וְלֹא־תִקְחוּ כֶּפֶר לְנוֹס אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ לְשׁוֹב לְשַׁבַּת בְּאֶרֶץ עַד־מוֹת הַכֹּהֵן: (לג) וְלֹא־תִחְנִיפוּ אֶת־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ כִּי הָדָם הוּא יִחְנֶנּוּ אֶת־הָאֶרֶץ וְלֹא־אֶרֶץ לֹא־יִכַּפֵּר לְדָם אֲשֶׁר שִׁפְדָּהּ בְּיָאֵם בְּדָם שָׂפְכוֹ:

שאלות

א { יש לשאול מה שייך חטא לארץ שאין בה דעת ורצון עד שכתוב ולארץ לא יכופר?
ב { עוד מצינו חטא הארץ בבריאה. כתוב בבראשית פרק א (יא) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשָּׂא הָאֲרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינֵו אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאֲרֶץ וַיְהִי כֵן: (יב) וַתּוֹצֵא הָאֲרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: ופרש"י בראשית פרק א פסוק יא עץ פרי - שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן, אלא (פסוק יב) ותוצא הארץ עץ עושה פרי, ולא העץ פרי, לפיכך כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא על עונו ונתקללה ע"כ. והקשה בתולדות יצחק בראשית פרק א פסוק יא וז"ל עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ, היה ראוי שיאמר עץ פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ, או שיאמר עץ עושה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ, וחכמים ז"ל אמרו עץ פרי שטעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן, אלא ותוצא הארץ עץ עושה פרי, ולא העץ פרי, לפיכך כשנתקלל האדם על עונו, נפקדה גם היא על עונו ונתקללה [ע"י ב"ר ה ט], וזה דרך דרש שנאמר שהעץ עצמו יהיה נאכל, וגם איני מבין מה שאמרו והיא לא עשתה כן, איך איפשר שהארץ לא עשתה צווי הקדוש ברוך הוא, שאין הדבר תלוי ברצונה אלא ברצון הקדוש ברוך הוא, שכשהקב"ה ברא העולם וברא הטבע, ברצונו בראו ולא נתן רשות לטבע שיעשה מה שירצה, אלא במאמרו נברא הטבע, וטבעי כל הדברים חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון קונם, ועוד שאין לארץ בחירה ורצון לעשות ושלא לעשות, אלא מה שהקב"ה נתן בטבעה תעשה, וגם איני מבין מה שאמרו שלכן נתקללה בקללת ארורה האדמה, וכי הארץ בעלת שכל לתת לה שכר ועונש, לכן אמרתי שהוא דרש ואין משיבים על הדרש, או יש לזה המאמר צורה:

ג { עוד מצינו בחטא אדה"ר, בבראשית פרק ג (יז) וַלֹא־אָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעַתְּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וַתֹּאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרְךָ בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: (יח) וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה: וכתב בתרגום יונתן ארורה האדמה על אשר לא הגידה לך חטאך בעמל תאכל כל ימי חייך: וגם דבריו עדיין צריכים ביאור וכי יש פה או דעת לאדמה להודיע לאדה"ר על חטאו עד אשר תיענש? וכן הקשה האלשיך שם.

ד { עוד יש לשאול שמצינו בדומה לכך בחטא קין, בבראשית פרק ד (ט) וַיֹּאמֶר יִקְוֶה אֶל קַיִן אִי הִבֵּל אֶחִיד וַיֹּאמֶר לֹא יִדְעַתִּי הַשֹּׁמֵר אֲחִי אֲנִכִּי: (י) וַיֹּאמֶר מַה עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אֶחִיד צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה: (יא) וְעַתָּה אֲרוּר אֶתְּהָ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ לְקַחַת אֶת דְּמֵי אֶחִיד מִיָּדֶךָ: (יב) כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה לֹא תִסַּף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ נַע וְנָד תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ: וצריך להבין מה הענישה לארץ אשר פצתה את פיה וכי יש לה דעת?

דברי בית הלוי בהשפעת דור המבול על הבריאה:

והאריך בזה הבית הלוי בראשית פרק ו פרשת נח (יב) וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. אמרו במס' סנהדרין (דף ק"ח) מלמד שהרביעו בהמה על חיה וחיה על בהמה וכולם על אדם ואדם על כולם, ובמדרש רבה פרשת בראשית (כח ח) אמר דכלם קלקלו מעשיהם הכלב הולך אצל זאב והתרנגול אל הטווס הה"ד כי השחית כל בשר את דרכו. ומדברי המדרש משמע שמאליהם עשו כן, וע"י במהרש"א בסנהדרין שם. ויש להבין דבשלמא האדם הוא בעל בחירה אבל הבהמה הרי אין לה יצה"ר לעניינים כאלו ועשייתה הוא רק בטבעה והיאך תעשה כדברים הללו. והגם דמצינו מעשה כאלו בפרט וכדאיאתא בגמרא (יבמות נ"ט ע"ב) ורבעה כלב כופרי, זהו ע"פ מקרה והזדמנות וגם כי היה מלומד אבל שכל המינים יעשו כן הוא דבר קשה לכאורה. וגם יש להבין דבגמרא בסנהדרין שם באותו עמוד איתא וימח את כל היקום אם אדם חטא בהמה מה חטאת כו', וע"ש במהרש"א שהביא דברי המזרחי (ר"פ נח) שכתב דבזה פליג על המימרא דלעיל דכולם קלקלו מעשיהם, ועיין בזוה"ק (ח"א ס"ח ע"א) וז"ל אי בני נשא חטאן בעירי ועופא שמיא ושאר בריין מה חטו, א"ל בגין דכתיב כי השחית כל בשר כולהו הוו מחבלי אורחיהו שבקו זינייהו ודבקו בזיני אחרי. הרי דבאמת תירץ כן דמשי"ה השחית גם להבהמה. אמנם עיין במהרש"א שכתב דקשה לעשות פלוגתא בין הני שני מימרות שהובא בגמרא סמוכים זה לזה יעו"ש. רק הענין דכמו דהאדם פועל בעצמו ע"י הרגילו במעשיו הרעים ועושה בעצמו טבע שניה להיות טבעו משתוקק ונמשך לעשות כמעשיו הקודמים, וגם אם בשכלו מכיר כי לא טובים הם וכמו שאמר הכתוב (הושע ה) לא יתנום מעלליהם לשוב דגם אם בשכלו רוצה לשוב עכ"ז מעלליהם הקודמים אינם מניחים אותו לשוב כי הם השרישו בגופו טבע שניה להרע. וכמו כן הוא פועל במעשיו בכל העולם התחתון בכלל, ולא מבעי אם חטא בפרהסיא הרי ודאי דגורם לאחרים הרואים שילמדו ממנו, אלא אפי' אם חוטא בצינעא בינו לבין עצמו מ"מ ע"י המשכו אחר איזו תאוה הוא מגביר כחה של התאוה הלזו עד שמשריש זה בטבע של כל הברואים ובהעולם להיות טבעם נמשך לזה יותר ממה שהיה מקודם, כי

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם העולמית
הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

כן יסד מלכו של עולם בהטביעו טבע לכל בריותיו להיות טבעם נשתנה ונמשך אחר מעשה האדם והרגלו, וכפי רוב עשיית האדם כן ישתנה טבע של כולם אם מעט ואם הרבה. ולא לבד בברייתו החיים אלא גם בדוממים נעשה טבע חדשה הגורמים להשוכן בתוכם להיות להם נטיה לזה. וכמו שאמר הכתוב (ירמיה ב') ותבאו ותטמאו את ארצי, דע"י מעשיהם טמאו לגוף הארץ, כי טבע המדינות חלוקים ג"כ וכמו שאמרו בגמרא (קדושין מט) עשרה קבין זנות ירדו לעולם תשעה נטלה כו', וכן בכל המדות, וענין זה הגם כי לא נוכל להשיגו בשכל מ"מ כל אדם יוכל להרגישו בחוש ממש בבואו לאיזה מדינה אחרת חדשה שהיא פרוצה באיזו פרט מן הפרטים ימצא גם בעצמו איזו נטיה והמשכה לזה הפרט יותר ממה שהיה לו כשהיה במדינה אחרת: **וזהו שאמר הכתוב (חבקוק ב) כי אבן מקיר תזעק וכפים מעץ יעננה**, ואמרו בגמרא (תענית יא) דאבניו וקורות ביתו מעידים על האדם בשעת הדין, **דמכל פרטי מעשיו נעשה איזו שינוי בהעצים הגם דאינם נרגשים לעיני בשר בזה העולם** וממילא כשיביט עליהם לע"ל יתברר על ידיהם כל מעשיו בכל פרט, ובכל מקום אשר יפנה להביט ימצא כתובים וחרותים מעשיו. וכן היה בדור המבול שהגבירו כל כך התאוה להזדקק לשאינם מינם עד שנעשה כן בטבע ונתחדשה זאת הטבע גם להבהמה לעשות כן. וזהו שאמר הכתוב וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה כי טבע הארץ בעצם נשחת עד כי השחית כל בשר את דרכו גם הבהמה. **וז"ל הזה"ק (ח"א ס"ב ע"א)** ותשחת הארץ אי בני נשא חטאן ארעא במאי א"ל בגין דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאיתמר כגוונא דא ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה כו' אלא עיקרא דארעא בני נשא אינון כו'. **עוד בזה"ק (ח"א ס"ח ע"א)** על פסוק ויאמר ה' לנח וז"ל ת"ח אינון חייבי עלמא גרמו לכל בריין לחבלא אורחיהו כמה דאינון מחבלין כו'. ומ"מ שאלה הגמרא שפיר אם אדם חטא בהמה מה חטאה דכל מעשיו גרם האדם לה לא מעצמה והיא עשתה כטבעה:

מחלוקת האם שייך חטא באדמה:

גם בירושלמי מבואר שנחלקו האם האדמה חטאה או האדם חטא וז"ל **הירושלמי מסכת כלאים פקא א ה"ז** למה נתקלה הארץ, ר' יודן בר שלום אמר על ידי שעברה על גזירותיו של הקדוש ברוך הוא תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע, והיא לא עשת אלא ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו, **רבי פינחס** אמר שמחה בציוויה והוסיפה אילני סרק, על דעתיה דרבי יודן בר שלום יפה נתקלה הארץ, על דעתיה דרבי פינחס למה נתקלה הארץ, כאינש דאמר ליט ביזא דכן איינק ע"כ. הנה מבואר שיש מחלוקת בין רבי יודן בר שלום לרבי פינחס האם שייך שהאדמה תחטא או לא שייך כיון שהיא חומרית ורק מפאת חטאי האדם האדמה מתקלקלת, לרבי יודן שייך חטא באדמה, ולרבי פינחס לא שייך חטא באדמה אלא מחמת האדם, ובוה נבא לביאור העניין לשני הדעות.

ביאור האלשיך כיצד האדמה מושפעת מהאדם:

וביאר **האלשיך לתרץ** את שיטת רבי פינחס שהחטא הוא של האדם וז"ל בא"ד ועל ענין העונש ארורה האדמה כו', יהיה הענין, שאמר לו יתברך, הנה מתחלה היית מושל בכל הבריות דומם וצומח ובעל חי כאומרו ורדו בדגת הים כו', ועתה אין צריך לומר שלא תרדה בבעלי חיים, כי אם גם הצומח מהאדמה הוא הדומם לא תרדה גם, כי האדמה מאליה היתה מוציאה לך כל אוכל בלא יגיעה, כמאמר ר' פינחס בבראשית רבה (שם ה ט) ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע ועץ עושה פרי, שלא היה עץ שלא היה עושה פרי אפילו אילני סרק. וכן אמרו רבותינו ז"ל בבראשית רבה (טו ח) כי היה פיסת בר בארץ (תהלים עב) כי כמו שהארץ תוציא זרועיה הנאכלים כמות שהן תמר ותפוח, כן גם הלחם היה יוצא נאכל כמות שהוא, כמו שאמרו ז"ל בבראשית רבה (שם) מאי לפת כלומר לא פת היה, על דרך העתיד לבא שיהיה פיסת בר בארץ, כלל הדברים כי הארץ היתה מוציאה צמחה בלי עמל ובלוי יגיעת אדם וגם בלי פסולת, רק נאכל כמות שהוא בר לחם ומזון. נמצאת הארץ נשמעת לאדם וכן הצומח והבעלי חיים, כמו שאמרו ז"ל שהיו גם העופות באים אליו. אמר עתה הנה אבדת הכל כי הנה ארורה האדמה בעבורך: והוא כי בהברא העולם היתה שכינה בתחתונים, ועל כן בהיות שורה על האדמה תוציא צמחה מאליה ובלוי פסולת, כי הכל היה עושה פירות, וגם הלחם היה יוצא בלי סובין ומורסן וקש, ובלתי צריך עבודה, ונאכל כמות שהוא, וסועד כללם האפוי. אך בהעוות האדם לא בלבד נסתלקה שכינה עד לרקיע כמו שאמרו ז"ל (שם יט ג) כי על ידי שבעה עלתה עד לרקיע השביעי, כי אם גם שרתה רוח טומאה על הארץ, ועל כן אי אפשר לה להוציא רק דברים ארוכים ומעורבים בפסולת כאשר נתבאר בס"ד. **וזהו אומרו ארורה האדמה בעבורך, שהוא על חטאו שהשרה טומאה על הארץ, ועל כן כיון שלקתה בסיבתך לא תהיה נשמעת לך להוציא לחם אפילו מעורב בפסולת, כי אם על ידי טרחך בה בחרישה וזריעה ולא מאליה כבתחלה עכ"ל.**

ביאור הפסוקים:

ובזה נבא לביאור הפסוקים שהדבר תלוי במחלוקת הנ"ל לרבי יודן ששייך גם תביעה על האדמה כי גם היא מחוייבת לעשות רצון השי"ת ושייך בה חטא, שפיר מובנים הפסוקים כפשוטן שיש תביעה על האדמה שבלעה הדם של הנרצח או של הבל ולכן היא נענשת על מעשיה, אולם לרבי פינחס כוונת הכתוב שכיון שהאדם חוטא מעשיו גורמים שהאדמה תהיה ארורה עבורו וקוץ ודרדר תצמיח, כיון שכל הטבע משועבד למעשיו של האדם הן לטוב והן לרע.

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מעשה שהאדמה גילתה את הרוצח:

כמסופר על האבן גבירול שהיה משורר עצום וחכם אולם היה לו שכן גוי שקינה תמיד בחכמתו והיה שונאו עד מוות, פעם הזמינו לביתו וקם עליו ורצחו נפש, לקחו וטמנו בחצרו תחת עץ תאנה שהיית בחצרו, והנה אותה תאנה התחילה לתת פירות שלא בעונה ואף גם זאת היו פירותיה משונים מאוד גדולים דבר שלא בנמצא, שמח הגוי והלך למכור התאנים ועבדו של המלך ראה כאלה תאנים יפים שלא בעונה מיד קנה למלך, הביאם למלך והוא התפעל מהיכן השיג כאלה תאנים מיוחדים אמר לו שיש איזה מוכר בשוק, ביקשו שילך לקרא לו, הלך והביאו למלך שאלו המלך מהיכן יש לו כאלה תאנים והשיבו מחצירו, ושאלו האם כל שנה העץ נותן כאלה פירות ואף שלא בזמנם, השיבו לא, המלך אכל מהן אך הרגיש בטעמן טעם משונה כמו דם, שאלו המלך תגיד לי מה הסוד של העץ הזה ומה עשית לו השנה אחרת אם לא יגלה אחת דתו להמית, אמר למלך את חטאי אני מזכיר היום שהוא רצח את האבן גבירול המשורר היהודי וטמן אותו תחת התאנה ומאז העץ נותן כאלה פירות משונים, מיד גזר עליו המלך גזר דין מוות על מעשיו. הראת לדעת כי האדמה גילתה את חטא אותו רשע ונשפך דמו כאשר שפך, כיון שהאדמה מושפעת ממעשיו של האדם.

כיצד האדמה זועקת ומגיבה למעשיו של האדם.

כמו כן מבואר במסכת פסחים דף נו ע"א כיצד האדמה זועקת ומגיבה למעשיו של האדם. תנו רבנן ארבע צווחות צוחה עזרה ראשונה צאו מכאן בני עלי שטימאו היכל ה'. ופרש"י שטימאו, כדכתיב (שמואל א ב) אשר ישכבון את הנשים.

הצדיק משפיע גם על בהמתו וחפציו לטובה:

מצד שני בכח האדם להשפיע על חפציו הגשמיים לטובה, כתוב בבראשית פרק כד (לא) וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ יִקְוֶה לְמָה תַעֲמֹד בְּחוּץ וְאֶנְכִי פְּנִיתִי הַבַּיִת וּמְקוֹם לְגַמְלִים: והקשה באבות דרבי נתן פ"ח מ"ח מקשה מה משמיענו הפסוק פניתי הבית "ומקום לגמלים" לכאורה זה מובן מאילו שפינה הבית גם בשבילו וגם לכל צרכיו? אלא מתרץ כשם שצדיקים הראשונים היו חסידים כך בהמתן היו חסידות אמרו גמליו של אברהם אבינו לא נכנסו לבית שיש בו עבודת כוכבים שנהי' "ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים" ומה תלמוד לומר "ומקום לגמלים" מלמד שלא נכנסו לבית לבן הארמי עד שפנו כל העבודת כוכבים מפניהם. וכן מבואר במסכת חולין דף ז ע"א [חמורו של רבי פנחס בן יאיר] אקלע לה הוא אושפיזא, רמו ליה שערי לחמריה לא אכל, חבטינהו לא אכל, נקרינהו לא אכל, אמר להו: דלמא לא מעשרין? עשרינהו ואכל, אמר: ענייה זו הולכת לעשות רצון קונה ואתם מאכילין אותה טבלים. עוד מבואר במסכת תענית דף כד ע"א על חמורו של רבי חנינא בן דוסא, הויא ליה ההוא חמרא, כדהו אגרי לה כל יומא, לאורתא הו משדרי לה אגרה אגבה ואתיא לבי מרה. ואי טפו לה או בצרי לה - לא אתיא. יומא חד אינשו זוגא דסנדלי עלה, ולא אזלה עד דשקלונה מינה, והדר אזלה. עוד מסופר מעשה בחמורו של רבי חנינא בן דוסא שגנבוהו לסטים וחבשו את החמור בחצר והניחו לו תבן ושעורים ומים ולא היה אוכל ושותה אמרו למה אנו מניחין אותו ויבאיש לנו את החצר עמדו ופתחו לו את הדלת והוציאוהו והיתה מושכת והולכת עד שהגיעה אצל ר' חנינא בן דוסא כיון שהגיעה אצלו שמע בנו קולה א"ל אבא דומה קולה לקול בהמתנו א"ל בני פתח לה את הדלת שכבר מתה ברעב עמד ופתח לה הדלת והניח לה תבן ושעורים ומים והיתה אוכלת ושותה לפיכך אמרו כשם שהצדיקים הראשונים היו חסידים כך בהמתן חסידות כמותן עכ"ד.

מוסר השכל:

נמצינו למדים מכאן עד כמה אדם יכול להשפיע במעשיו על כל חפציו הן לרעה והן לטובה אפילו בהמות יכולות להיות מושפעות מזה וק"ו בני אדם ועוד לימדונו בזה מה החשיבות להדבק בצדיקים ולהיות בחברתם דאפילו מגושם כבהמה יכול להשתנות ולהיות חסיד. ונראה שזהו הטעם שמסופר פעמים רבות על נסים ונפלאות שנעשים בחפצי הצדיקים שמרפאים חולים וכדומא כיון שמכוח שימושן בחפצים מקבלים קדושה ומשפיעים על המשתמש בהן, מעין תשמשי קדושה שההלכה מחייבת להיזהר בכבודן מפני שהן שימשו דבר קדוש הגם שמצד עצמן אין במהותן שום דבר של קדושה אך עצם ששימשו דבר קדוש הן מתקדשים, כך הצדיקים מכוח תורתן וקדושתן משפיעים אפילו על חפציהן שיקבלו קדושה. וק"ו על בני אדם המסתופפים לצדיקים ומשמשים אותם לא רק שלומדים ממעשיהן וגדולה שימושה יותר מלימודה אלא גם בזה שהן משמשים את הצדיק הן עצמן מתקדשים ומקבלים השפעה.

כמו כן התורה מלמדת אותנו שמעשיו של האדם משפיעים הן על אדמתו והן על רכושו ועסקיו לטוב ולרע ולפי מעשיו הנכסים פועלים אם להצליח או ח"ו להיכשל, אין ספק כל אדם שזוכה ומחזיק תורה נכסיו ועסקיו מצליחים ומתברכים מכוח התורה.

בכבוד רב

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

הצב"י מרדכי מלכא